

WIDOKI WARSZAWY

- 297. [Warszawa] – „Varsovia”. G. Braun, F. Hogenberg. 1617 r. 3200,-**

Miedzioryt kolorowany; 19,5 x 44,5 (przycięty)

Najstarsza panoramy Warszawy w miedziorycie, sztychowana przez Jacoba Hoefnagela. Widok miasta od strony Wisły, z pierwszym stałym mostem. Na rzece liczne łodzie rybackie, barki i tratwy. Na tle nieba herby Królestwa Polskiego (z cyframi Zygmunta Augusta i herbem Stefana Batorego) i herb Warszawy. Na odwrocie tekst łaciński. Z sześciotomowego atlasu miast świata „Civitates Orbis Terrarum”, wydawanego w Kolonii w latach 1572-1617. Obcięta dolna część ryciny z widokiem strony praskiej, z postaciami żołnierzy i przedstawicieli szlachty, także obcięte minimalnie (ok. 1 cm) boki ryciny.

Lit.: *Imago Poloniae*, t. 2, s. 219, poz. K 103/6, il.

(*Patrz ilustracja*)

- 298. [Warszawa] – „Urbs Varsovia Sedes Ordinaria Regum Poloniae...” Wg rys. E.J. Dahlberga. 1696 r. 15 000,-**

Miedzioryt kolorowany; 26,0 x 64,0 (w świetle p-p)

Panorama Warszawy z praskiego brzegu, z czasów potopu szwedzkiego (w kartuszu tytułowym data dzienna 22 czerwca 1656 r.), z dodanym fantastycznym widokiem Pragi z postaciami jeźdźców i pieszych. Rysunek sporządził Erik Jönson Dahlberg (1625-1703), malarz i architekt pozostający w służbie króla Karola X Gustawa, główny kwatermistrz wojska szwedzkiego. Obecnie rysunek znajduje się w Królewskiej Bibliotece w Sztokholmie. Rytował znany francuski grafik **Nicolas Perelle** (1635-1695), specjalizujący się w widokach architektonicznych. Rycina pochodzi z monumentalnego dzieła Samuela Pufendorfa, sławiącego wielkość Karola Gustawa: „De Rebus a Carolo Gustavo Sveciae Rege gestis Commentariorum...”, Norymberga 1696 r. Oprócz panoramy Warszawy zawartych tam zostało przeszło 50 widoków polskich miast i scen bitewnych z udziałem Polaków. Oprawiony w dekoracyjne passe-partout i złożoną ramkę. **Piękne, precyzyjne dawne kolorowanie.**

(*Patrz tablica XVIII*)

- 299. [Warszawa] – „Varsovie”. Ryt. A. Coquart. 1705-1735 r. 2400,-**

Akwaforta kolorowana ręcznie; 23,0 x 33,8 (pl. 27,5 x 41,0)

Panorama ukazanego od strony Wisły miasta, od Pałacu Kazimierzowskiego po kościół NMP na Nowym Mieście (8,0 x 33,8). Powyżej plan Warszawy (z zaznaczeniem głównych budynków: Zamku Królewskiego, ratusza, katedry i Kolumny Zygmunta). Grafiki wzorowane na sztychach z dzieł G. Bodenehra (panorama) i E. Dahlberga (plan miasta). Dodatkowo w górnych rogach ryciny umieszczono widok i plan zamku w Łowiczu. Sygnowana na płycie - rytował A. Coquart, grafik i rysownik francuski, pracujący w XVIII w. w Paryżu. Pochodzi z dzieła kartografa Nicolasa de Fera „L'Atlas Curieux”, wydanego w Paryżu. Ładnie kolorowany egzemplarz. Stan dobry.

Lit.: K. Wardzińska, *Dawne widoki Warszawy*, Warszawa 1958, s. 40, poz. 8, il. 38.

(*Patrz ilustracja*)

- 300. [Warszawa] – Bitwa pod Warszawą 31 lipca 1705 r. Spadkobiercy M. Meriana. Ok. 1720 r. 600,-**

Miedzioryt; 47,0 x 33,5 (pl. 48,0 x 35,0)

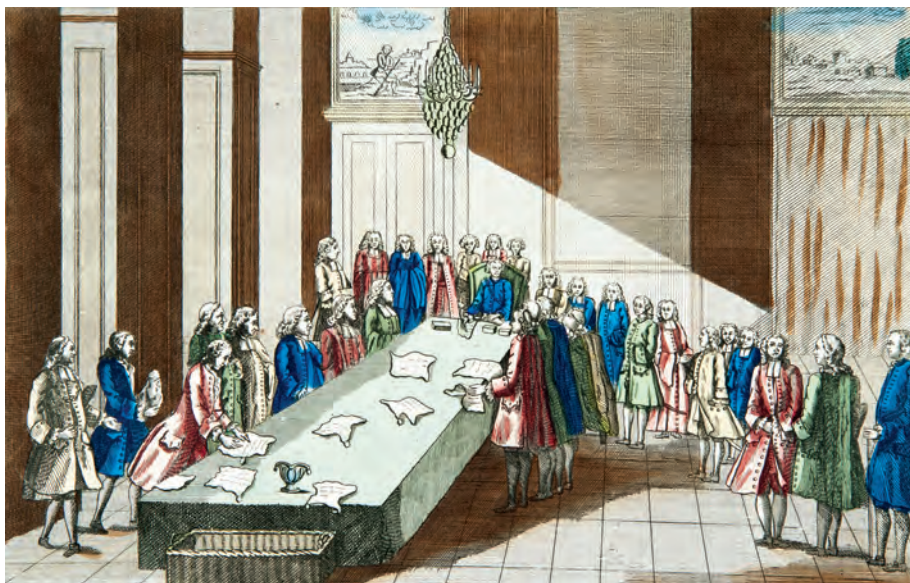
297. G. Braun, F. Hogenberg. Warszawa. 1617.

299. A. Coquart. Panorama Warszawy. 1705-1735.

Plan rozmieszczenia wojsk w trakcie jednej z bitew wojny północnej, która miała miejsce pod Warszawą 31 lipca 1705 r. pomiędzy wojskami szwedzkimi a polsko-saskimi. Powodem wydarzeń było wybranie Stanisława Leszczyńskiego na króla Polski i zamiar jego rychłej koronacji. W obu górnych narożnikach opis sytuacji oraz objaśnienia w języku niemieckim, w części dolnej informacje o biorących udział w bitwie oddziałach. W centrum schematycznie **przedstawiony plan Warszawy z zaznaczonymi najważniejszymi budowlami** oraz wsie leżące ówczesnie poza miastem (Wola, Rakowiec, Mokotów). Sygnowany na płycie „C. Albrecht sculp.”, pochodzi z dzieła „Theatrum Europeum”, wydane przez spadkobierców Mateusza Meriana we Frankfurcie nad Menem. Ślady składania, drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry.

301. [Warszawa] – Plan bitwy pod Warszawą 21/31 lipca 1705 r. Ryt. G.C. Pingeling. 1744 r. 600,-

302. J. Chereau. Elekcja Stanisława Augusta. 1764.

Akwaforta; 37,5 x 23,0 (pl. 39,5 x 24,5)

Rozmieszczenie wojsk podczas bitwy rozegranej pod Warszawą pomiędzy wojskami szwedzkimi a polsko-saskimi, w związku z elekcją Stanisława Leszczyńskiego (patrz poz. poprzednia). W centrum opisane oddziały, poniżej legenda w języku niemieckim z informacjami o bitwie. Dookoła wojsk ukazana schematycznie Warszawa oraz ówczesne okolice, które odegrały rolę podczas wydarzenia: Odolany, Wola, Rakowiec, Ujazdów oraz pałac Lubomirskich. Tytuł na wstędze na tle nieba, sygnowana na płycie. Rysował **Zachariasz Wolff**, sztychował Gottfried Christian Pingeling (1688-1769), rysownik i miedziorytnik niemiecki, pracujący w Hamburgu. Rycina zamieszczona w: Leben K. Carl XII. Po konserwacji.

302. [Warszawa – Zamek Królewski] – Scena wyboru króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Wyd. J. Chereau. Po 1764 r. 800,-

Miedzioryt, akwaforta kolorowana w epoce; 29,0 x 42,0 (pl. 34,5 x 53,0)

Scena wyboru Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski 6 września 1764 r. w Sali Balowej Zamku Królewskiego w Warszawie. Poniżej ujętego w sposób fantastyczny przedstawienia tytuł: „Perspective de la grande salle de Varsovie où se sont assemblés tous les nonces et seigneurs de la Pologne pour l'élection du nouveau roi le 6 sept. 1764” oraz paryski adres wydawniczy „À Paris chez J. Chereau...”. Rycina przeznaczona do oglądania w specjalnych przyrządach optycznych – powyżej przedstawienia tytuł odwrócony. Stan dobry. (Patrz ilustracja)

303. [Warszawa] – „Vue et perspective de l'entré du roy de Pologne à Varsovie avec une partie de la ville et de son palais”. Wyd. A. Basset. Ok. poł. XVIII w. 1200,-

Miedzioryt, akwaforta kolorowana w epoce; 29,0 x 41,0 (pl. 31,0 x 45,5)

Fantastyczny widok wjazdu orszaku królewskiego do Warszawy, wydany przez Antoine Basseta (zm. 1775), grafika i wydawcę francuskiego, działającego w Paryżu (adres wydawniczy wzdłuż dolnego marginesu). Tego typu ryciny, bardzo popularne w połowie XVIII w., przeznaczone były do oglądania w specjalnych przyrządach optycznych, dających złudzenie przestrzenności (stąd tytuł ryciny także odwrócony). Stan dobry, dekoracyjne.

304. L.J. Mondhare. Widok Warszawy. 1770.

- 304. [Warszawa]** – „Vue perspective de la Ville de Warsovie (!) Capitale de la Masovie sur la Wistule (!) en Pologne”. Wyd. **L.J. Mondhare**. 1770 r. 1200,-

Akwaforta kolorowana w epoce; 25,0 x 42,0 (pl. 32,0 x 49,0)

Fantastyczny widok Warszawy, przedstawionej jak Wenecja – w centrum rzeka z licznymi łódkami, z ciasno zabudowanymi nabrzeżami i licznymi przechodniami w strojach z epoki. Poniżej tytuł oraz adres wydawniczy w Paryżu – wydał Louis Joseph Mondhare (1734-1799), prowadzący znaną paryską firmę publikującą widoki miast do oglądania w specjalnych skrzynkach optycznych. Tego typu ryciny, często przedstawiające fantastyczne, nieprawdziwe widoki, były bardzo popularne w Europie XVIII w. Drobne zabrudzenia marginesów, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)

- 305. [Warszawa]** – „Pałac Kazimierzowski czyli Liceum Warszawskie w roku 1824”. Lit. **J. F. Piwarski**. 1855-1859 r. 1500,-

Cynkografia; 34,0 x 43,0 (cała plansza)

Widok Pałacu Kazimierzowskiego przy Krakowskim Przedmieściu, w tamtych czasach siedziby Liceum Warszawskiego. Pałac, wzniesiony w I poł. XVII w. dla króla Władysława IV, na cześć Jana Kazimierza nazwany Kazimierzowskim, przechodził różne koleje. Od 1817 r. stanowił siedzibę Liceum Warszawskiego, którego dyrektorem był S. B. Linde, a wśród najznakomitszych uczniów znalazł się Fryderyk Chopin. Obecnie pałac mieści rektorat Uniwersytetu Warszawskiego. Rycina ukazuje budynek z kopułką, tuż przed klasycystyczną przebudową w 1824 r., w kształcie nadanym jeszcze w XVIII w. na potrzeby Szkoły Rycerskiej. Na pierwszym planie liczne grupy studentów oraz przechodniów. Poniżej tytuł oraz sygnaturę. Rysował z natury Jan Feliks Piwarski (1794-1859), niezwykle zasłużony dla rozwoju polskiej grafiki artysta i pedagog czynny w Warszawie. Odbito w Zakładzie Litograficznym Lasallego w Berlinie. Pochodzi z najbardziej znanego dzieła artysty – „Kramu malowniczego”, który ukazywał się w latach 1855-1859 (tablica nr 20, część IV). Poniżej tytułu suchy tłok z inicjałami twórcy; napis: „Kram mal. Oddz. VI”. Po konserwacji.

Lit.: I. Tessaro-Kosimowa, Warszawa w starych albumach, Warszawa 1978, s. 67, poz. 262.

- 306. [Warszawa]** – „Ansicht der Stadt Warschau”. **J. Kornhaus**. 1831 r. 800,-

Litografia; 49,5 x 38,5 (pl. 54,2 x 43,0)

Widok Warszawy od strony Wisły. Na pierwszym planie wojska polskie, częściowo uzbrojone w kosy. Panorama umieszczona na planszy razem z mapą Królestwa Polskiego (30,5 x 36,5), na której

308. H. Vernet. Zdobycie okopów Woli przez Rosjan w 1831 r.

zaznaczono **miejsca ważniejszych bitew powstania listopadowego**. Dodatkowo w prawym górnym rogu planik Warszawy (8,5 x 7,5). Pochodzi z dzieła C. Sommerlatta „Beschreibung des Polnisch-Russischen Krieges 1830-1831“, Freiburg 1832 r. Ślady składania, dorobiony fragment lewego marginesu, drobne zabrudzenia, po konserwacji.

Lit.: Imago Poloniae, t. 1, poz. H 51/5.

307. [Warszawa – powstanie listopadowe] – Szturm Rosjan na Warszawę w dniach 6 i 7 września 1831 r. 600,-

Litografia; 61,0 x 89,0 cm

Plan Warszawy i okolic z zaznaczeniem fortyfikacji obronnych. W centrum plan miasta, dookoła zaznaczone ówczesne wsie (m.in. Marymont, Rakowiec, Mokotów, Służew, Okęcie (!), Włochy). Na drugim brzegu Wisły zaznaczony plan Pragi oraz Saska Kempa (!). Wzdłuż lewego marginesu rozrysowano i przekroje kilku szaniec (m.in. Wola). W lewym górnym narożniku kartusz tytułowy: „Plan der Ersturmung von Warschau durch die Russen am 6ten und 7ten September 1831”. Plan był załącznikiem do pozycji pod tym samym tytułem, wydanej w Berlinie w 1831 r. Po konserwacji.

Lit.: Katalog zbiorów Gocla, t. 2, s. 209, poz. 808.

308. [Warszawa - powstanie listopadowe] – Zdobycie przez Rosjan okopów Woli 25 sierpnia/6 września 1831 r. Wg H. Verneta. 1851-1862 r. 800,-

Litografia; 26,5 x 46,5 (pl. 35,0 x 52,0)

Atak oddziałów rosyjskich na bronione przez wojsko polskie pod dowództwem generała Józefa Sołtyńskiego umocnienia na Woli – w oddali widoczny kościół św. Wawrzyńca, uwieczniony przez wielu artystów jako miejsce śmierci generała. Plansza nr 24 z wydawanej w latach 1851-1862 monumentalnej serii „Russkii khudozhestvennyi listok”; **litografował Wilhelm Georg Timm** (1820-1895), malarz i grafik pochodzenia niemieckiego, urodzony w Rydze, pracujący w Petersburgu. Artysta był uczniem Horacego Verneta (1789-1863), słynnego francuskiego malarza batalisty; litografia powstała według obrazu Verneta z kolekcji Pałacu Zimowego w Petersburgu. Sygnowana na kamieniu oraz poniżej kompozycji, odbita w zakładzie Minstera. Ślady składania, drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry. **Rzadkie** – katalog zbiorów Gocla nie notuje.

(Patrz ilustracja)

310. W. Kasprzycki. Pałac w Wilanowie. Przed 1838.

309. [Warszawa] – Zespół 4 widoków. Ryt. F.K. Dietrich. 1834-1835. 600,-

Akwatinty, akwaforty; śr. o wym. 7,5 x 12,5 (pl. 14,0 x 19,5)

Seria widoków Warszawy: Pałac w Łazienkach, Belweder, Mennica Królewska, Bank Polski. Wszystkie ryciny opatrzone tytułami oraz sygnaturami: „Dietrich sc.”. Autorem nastrojowych widoków jest Fryderyk Krzysztof Dietrich (1779-1847), grafik przybyły z Niemiec, który jako pierwszy w Polsce tworzył akwatinty. Oferowane ryciny znalazły się w czasopiśmie „Gabinet czytania to jest zbiór powieści, romansów tudzież artykułów nauce i zabawie poświęconych”, wydawanym w Warszawie w latach 1834-1835. Nieznaczące zabrudzenia marginesów, poza tym stan dobry.

Lit.: H. Widacka, Dietrichowie rytownicy warszawscy, Warszawa 1989, s. 194-195, poz. 273-276.

310. [Warszawa] – Widok Zamku Wilanowskiego. W. Kasprzycki. Przed 1838 r. 1500,-

Litografia; 21,0 x 29,0 (pl. 34,5 x 49,0)

Widok pałacu w Wilanowie od strony dziedzińca, poniżej tytuł po polsku i francusku. Grafika powstała według obrazu Wincentego Kasprzyckiego (1802-1849), malarza i litografa warszawskiego, cenionego zwłaszcza za weduty – jego prace są dziś bezcennym źródłem wiedzy o ówczesnej Warszawie. Od 1832 r. artysta pracował dla Aleksandra Potockiego, dla którego kilkakrotnie malował widoki pałacu wilańskiego (obecnie w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie). Sporadycznie zajmował się także litografią, współpracując z zakładem Banku Polskiego oraz J. Herknera. Po konserwacji. **Bardzo rzadkie.**

Lit.: SAP. T. III, s. 379.

(Patrz ilustracja)

311. [Warszawa – Zamek Królewski] – „Vue de l'intérieur de l'écurie des circassiens”. B. Lauvergne. 1840 r. 800,-

Litografia na tincie; 23,3 x 37,0 (pl. 36,0 x 54,8)

Wnętrze stajni, urządzonej po upadku powstania listopadowego przez Rosjan w Arkadach Kubickiego (części Zamku Królewskiego w Warszawie, wzniesionej w latach 1818-1821 według projektu Jakuba

311. B. Lauvergne. Arkady Kubickiego. 1840.

Kubickiego). Sygnowana poniżej widoku - rysował z natury francuski malarz i litograf Barthélémy Lauvergne (1805-1871), litografował Adolf Bayot. Wydał A. Bertrand w zakładzie litograficznym Lemeriera w Paryżu. Jeden z polskich widoków, które znalazły się w zbiorze rycin B. Lauvergne zatytułowanym „Voyages en Scandinavie et Laponie etc.”. Stan dobry.
(Patrz ilustracja)

- 312. [Warszawa] – Widoki Warszawy (4 litografie na jednej planszy).** Wyd. **A. i P. Pellizzaro.** Ok. 1842 r. 1800,-

Litografie kolorowane w epoce, odbite na jednej planszy; śr. o wym. 8,5 x 13,5 (pl. 30,5 x 44,0) Seria widoków przedstawiających najważniejsze w ówczesnej Warszawie miejsca: **Krakowskie Przedmieście** (dwukrotnie – w kierunku Placu Zamkowego oraz pałacu Staszica), **Plac Teatralny** oraz **Plac Bankowy**. U góry napis „Varsovie”, u dołu adres wydawniczy: „Paris, Berlin, Barcelonne, Bulla frères et Jouy”, „Imp. Lemerier à Paris”, „et à Varsovie chez Pellizzaro”. Każda grafika opatrzona tytułem w języku francuskim, nie sygnowana – być może ich autorem jest Jean Baptiste Arnout (1788-1853), litograf francuski, szczególnie często wykonujący widoki miast, współpracujący z wydawnictwem braci Pellizzaro. Włosi Antoni i Paweł Pellizzaro prowadzili w połowie XIX w. w Warszawie prężne wydawnictwo, sprowadzając z Europy najlepsze dzieła graficzne. I. Tessaro-Kosimowa pisze, iż bracia także zamawiali w Paryżu litografie z widokami Warszawy – w literaturze znane są dwie serie: 6 prac z około 1840 r. oraz 16 plansz z 1842 r. Drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry. **Dekoracyjne, mocne kolorowanie. Bardzo rzadkie.**

Lit.: I. Tessaro-Kosimowa, Warszawa w starych albumach, Warszawa 1978, s. 27-28.
(Patrz tablica XXI)

- 313. [Warszawa – Saską Kępą] – „Widok Saskiej Kępy od strony Pragi”.** Lit. **A. Majerski.** 1850 r. 900,-

Litografia kolorowana w epoce; 22,0 x 31,5 (pl. 26,3 x 34,5) Rozległy widok Saskiej Kępy w połowie XIX w., kiedy jeszcze była prawie niezamieszкана i stanowiła miejsce odpoczynku dla mieszkańców Warszawy. Poniżej widoku, wzbogaconego o sztafaj (chłop

313. A. Majerski. Widok Saskiej Kępy. 1850.

pędzący bydło, spacerujący mieszczanie, jeźdźcy) tytuł oraz sygnatury. Rysował z natury i litografował Aleksander Majerski (1789-1857), jeden z ciekawszych rysowników XIX-wiecznej Warszawy. Artysta sporządzał liczne rysunki ukazujące zarówno zabytki i reprezentacyjne ulice, ale także malownicze zakątki ówczesnych okolic. Widok Saskiej Kępy jest jego najpopularniejszą litografią, znalazł się w „Starożytnościach warszawskich” Wejnerta (1848 r.) oraz w broszurze tego samego autora „Opis historyczny trzech kęp na Wiśle pod Warszawą” (1850 r.) – z tego drugiego dzieła pochodzi oferowana rycina. Litografowana w zakładzie Józefa Herknera w Warszawie. Po konserwacji, dorobiony dolny margines, ślady składania. Dekoracyjne mocne kolorowanie. **Rzadkie w wersji kolorowanej.**

Lit.: SAP, t. V, s. 243

(Patrz ilustracja)

314. [Warszawa] – „Varsovie” (16 widoków). Wyd. F. Daziaro. 1856 r. 1200,-

Zespół 16 litografii na tincie (4,5 x 7,0), odbitych na jednej planszy 25,0 x 34,3

Widoki najważniejszych miejsc Warszawy połowy XIX w.: Krakowskie Przedmieście (w kierunku Placu Zamkowego i Pałacu Staszica), cerkiew na Placu Kasińskich (obecnie katedra polowa), kościół Karmelitów na Krakowskim Przedmieściu, kościół Karola Boromeusza (na ul. Chłodnej), kościół Sakramentek na Nowym Mieście, Zamek Królewski, Plac Bankowy, Plac Żelaznej Bramy, Teatr Wielki, dworzec kolejowy (na miejscu obecnej stacji metra Centrum), Plac Saski (obecnie Piłsudskiego), Łazienki, kościół ewangelicki na placu Małachowskiego, kościół św. Aleksandra (na Placu Trzech Krzyży) oraz pałac w Wilanowie. Każdy widok opatrzony tytułem w języku francuskim, powyżej napis: „Varsovie”, poniżej „Varsovie. Publić par Daziaro. Imp. Lemerrier Paris”. Plansza wydana przez Franciszka Daziara, Włocha działającego w Warszawie. Litografie powstały według rysunków Wojciecha Gersona (wg informacji I. Tessaro-Kosimowej), odbite w znanym paryskim zakładzie Lemerrier’a. Tego typu wydawnictwa stanowiły rodzaj pamiątki z Warszawy, nowość wprowadzoną właśnie przez Daziara (jak pisała ówczesna prasa: „piękną stanowić może pamiątkę dla tych, co nas odwiedzają” – *Gazeta Codzienna*). Stan dobry. **Rzadkie.**

Lit.: I. Tessaro-Kosimowa, *Warszawa w starych albumach*, Warszawa 1978, s. 27.

(Patrz ilustracja na stronie następnej)

314. F. Daziaro. Widoki Warszawy. 1856.

315. [Warszawa] – Panorama Warszawy od strony Pragi. Lit. M. Fajans. Ok. poł. XIX w. 700,-

Litografia; 12,5 x 20,0 (pl. 19,0 x 27,0)

Panorama miasta od kościoła św. Anny po Nowe Miasto, z widocznym Zamkiem, Nowym Zjazdem, neogotycką wieżą Katedry oraz gęstą zabudową Powiśla. Na pierwszym planie strona praska, z komorą celną projektu Antonio Corazziego, pobierającą opłaty za przejazd jedynym istniejącym ówczesnie mostem łyżwowym (dopiero za kilka lat stanie tu most Kierbedzia). Sygnowana na kamieniu oraz poniżej kompozycji – rysował z natury oraz litografował Maksymilian Fajans, od 1853 r. prowadzący własny zakład litograficzny przy ul. Długiej nr 550. Litografia znalazła się w wydawnictwie „Brzegi Wisły”, przygotowanym przez Oskara Flatta. Stan dobry.

Lit.: I. Tessaro-Kosimowa, Historia litografii warszawskiej, s. 121.

316. [Warszawa] – Bielany. Lit. M. Fajans. Ok. poł. XIX w. 500,-

Litografia; 12,5 x 20,0 (pl. 19,0 x 27,0)

Widok barokowego kościoła Kamedułów na warszawskich Bielanych, wzniesionego przez króla Władysława IV jako wotum za zwycięstwo pod Smoleńskiem. Klasztor ukazany od strony Wisły, z parostatkiem i licznymi łodziami na pierwszym planie. Poniżej przedstawienia tytuł oraz sygnatury – malował **Fryderyk Skarbek** (1792-1866), litografował Maksymilian Fajans. Pochodzi z wydawnictwa „Brzegi Wisły”, przygotowanego przez Oskara Flatta. Stan dobry.

Lit.: I. Tessaro-Kosimowa, Historia litografii warszawskiej, s. 121.